

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій Тост

2024 рік • ВЕРЕСЕНЬ • № 17-18 (761—762)

САМЕ ЦІЄЇ ОСЕНІ ВИРІШУЄТЬСЯ, ЩО БУДЕ ДАЛІ В ЦІЙ ВІЙНІ Звернення Президента України

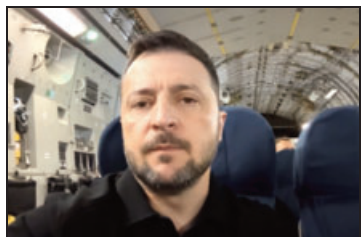
**БАЖАЮ ЗДОРОВ'Я,
ШАНОВНІ УКРАЇНЦІ,
УКРАЇНКИ!**

РОЗПОЧИНАЄМО візит у Сполучені Штати. Зараз летимо в Пенсильванію. Особливий візит. Потім Нью-Йорк, Вашингтон.

Саме цієї осені вирішується, що буде далі у цій війні. Разом із партнерами можемо посилити наші позиції, як потрібно для нашої перемоги, спільної перемоги, – для дійсно справедливого миру.

Україна представить у Сполучених Штатах План перемоги, і першим його побачить повністю Президент Америки. Звичайно, представлю План перемоги всім лідерам країн-партнерів, які так само, як Президент Байден, є лідерами світу й можуть стати лідерами миру, допомагаючи нам із Планом перемоги. Представимо також його в Конгресі – обом партіям і обом кандидатам у Президенти Сполучених Штатів. Америка має всю достатню силу, щоб разом з Україною, разом із нашими союзниками та партнерами забезпечити те, чого ми прагнемо найбільше. Нам потрібен мир. Саме так, як передбачено Формулою миру. Саме так, як передбачено Статутом ООН. Ми все для цього робимо.

Зброя для захисту нашої незалежності та наших людей. Дипломатія для консолідації партнерів і примусу Росії до миру. І справедливість для того, щоб Росія відповідала за цю війну та відчувала її наслідки.

І вдячність – наша вдячність усім, хто допомагає. Дякую кожному народу, усім лідерам, які відчували, що в цій війні Росії проти України вирішується значно більше, ніж доля тільки нашого, українського, народу. Дякую Сполученим Штатам – лідеру підтримки і кожній нації, яка проявила свою самостійність і власне лідерство, щоб допомогти нам захищати людей і не дозволити Росії розширити цю війну. Коли Україна захистить себе, кожна інша демократична нація від цього виграє.

Саме зараз визначається, що буде спадщиною нинішнього покоління державних лідерів. Тих, хто у найвищих кабінетах. Найближчими днями будуть зустрічі з лідерами країн Глобального Півдня, G7, Європи, з керівниками міжнародних організацій – із багатьма, хто допомагає консолідувати світ. Дуже вагомим зустріч з представниками Сполучених Штатів. Справжній мир і справжня перемога України та міжнародного права – ось що нам потрібно.

Слава Україні!

22 вересня 2024 року.

НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВETERANСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Заступниця Керівника Офісу Президента України Ірина Верещук провела міжвідомчу нараду з питань ветеранської політики, в якій взяла участь міністерка у справах ветеранів України Наталія Калмикова.

ДО НАРАДИ також долучилися міністр молоді, та спорту України Матвій Бідний, народні депутати, заступники міністрів обох міністерств.

Сторони обговорили нагальні питання, що стосуються, зокрема:

- впровадження в Україні системи надання послуг фахівцями із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб (у межах системи переходу від військової служби до цивільного життя);
- програм медичної та психологічної реабілітації;
- залучення дітей ветеранів й ветеранок на навчання у військово-виховних ліцеях;
- розвитку ветеранського спорту в Україні та популяризація його серед ветеранської спільноти.

«Провели конструктивну нараду з питань ветеранської політики. Важливо, щоб законодавча та виконавча влада синхронізували бачення й скоординували зусилля. На користь нашим ветеранам та їхнім сім'ям», – наголосила Ірина Верещук.

«Дієва реалізація ветеранської політики неможлива без системного підходу та співпраці всіх органів державної влади. Якісні реінтеграційні та реабілітаційні послуги можливо надавати лише комплексно. Впевнена у конструктивній співпраці з усіма учасниками процесу у створенні належних умов для самореалізації наших захисників і захисниць», – зазначила Наталія Калмикова.

ВETERANИ ГОТОВІ ДО ПЛІДНОЇ СПІВПРАЦІ

Наталія Калмикова стала міністром у справах ветеранів України. Відповідну ініціативу підтримала Верховна Рада на пленарному засіданні 5 вересня. За призначення Калмикової проголосували 256 парламентарів

Міністру у справах ветеранів України
Н. Ф. КАЛМИКОВІЙ

Шановна Наталіє Фернандівно!

ВETERANИ війни і військової служби, учасники бойових дій на території інших держав, члени громадських організацій Української Співдружини Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) (УСВА), Всеукраїнської федерації учасників бойових дій, ветеранів війни та військової служби (ВФВ) з великою увагою відслідковують Ваше успішне кар'єрне зростання у царині захисту прав ветеранів війни і військової служби.

Від багатотисячної спільноти ветеранів старшого покоління поздоровляємо Вас з призначенням на посаду міністра у справах ветеранів України у такі відповідальні і складні часи для нашої Батьківщини.

Досвід сучасної війни ще раз довів вплив і значення військових операцій на території інших держав для захисту інтересів і незалежності Батьківщини.

Бажаємо Вам з використанням позитивного і негативного досвіду попередників разом з громадою ветеранів знайти, реалізувати і розвинути нові підходи до вирішення проблем ветеранів всіх поколінь.

Громадські організації Української Співдружини Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), Всеукраїнської федерації учасників бойових дій,

Про нового міністра у справах ветеранів читайте на 2-й стор.

ветеранів війни та військової служби готові до плідної співпраці у вирішенні завдань, що порушують перед нами сучасні події.

Зі щирою повагою,

С. ЧЕРВОНОВИСЬКИЙ,
голова УСВА та ВФВ.

НАБЛИЖАЮТЬ НАШУ ПЕРЕМОГУ

Президент України привітав особовий склад
воєнної розвідки, воїнів-танкістів і рятівників

**ШАНОВНІ
ВОЇНИ-РОЗВІДНИКИ!**

ВІТАЮ ВАС із професійним святом – Днем воєнної розвідки України.

В умовах захисту нашої держави від російської агресії розвідувальна інформація відіграє життєво важливу роль, адже від її оперативності й точності безпосередньо залежить успішне планування і проведення операцій на найбільш вразливих ділянках фронту та у ворожому тилу.

Блискавичні дії в акваторії Чорного моря, які дали можливість розблокувати експортні зернові коридори, далекобійнні удари по російській військовій інфраструктурі, успішні масштабні кібератаки на кремлівські сервери, інтенсивна взаємодія з нашими іноземними партнерами, розвілення наших громадян із російського полону – це все надзвичайно вагомий результат роботи воєнної розвідки України у взаємодії з усіма іншими елементами сил безпеки і оборони України.

Пишаємося підрозділами активних дій Головного управління розвідки Міністерства оборони України. Щиро вдячні добровольцям Міжнародного легіону, які захищають загальнолюдські цінності від російського зла.

Ушановуючи українських розвідників, схилиємо голови перед героями, які загинули в боях заради України.

Упевнений, що особовий склад воєнної розвідки України й надалі надійно стоятиме на захисті життя Українського народу і національних інтересів нашої держави.

Бажаю вам нових успіхів у боях з російськими окупантами і усім нам – якнайшвидшої Перемоги України.

**Слава воєнній розвідці
України!**
Слава Україні!

7 вересня 2024 року.

ШАНОВНІ ВОЇНИ-ТАНКІСТИ!

ВІТАЮ ВАС із Днем танкових воїнів, які хоробро боронять нашу землю, демонструючи свою високу майстерність та справжній український характер.

Своєю силою і професіоналізмом ви вкотре довели, що там, де перебувають українські танкові підрозділи, там стійка оборона, успішні контратаки, точний вогонь та знищені ворог і його техніка.

І сьогодні, у день свого професійного свята воїни-танкісти ведуть важкі й запеклі бої з російськими загарбниками на найбільш складних і важливих напрямках.

Від імені українського народу щиро дякую вам за рішучість, сміливість, звитягу і самовіддане виконання військового обов'язку, які ви демонструєте, боронячи рідну землю.

Висловлюю вдячність військовослужбовцям танкоремонтних підрозділів за значний внесок у відновлення бойової техніки та нарощування бойових спроможностей танкових військ.

Ушановуючи українських танкістів, схилиємо голови перед пам'яттю героїв, які віддали своє життя за Україну. Ми завжди пам'ятатимемо їх подвиг.

Бажаю усім військовослужбовцям танкових військ максимальної сили духу у відстоюванні незалежності і територіальної цілісності України та нових перемог у боях з російським агресором.

Слава українським танкістам! Слава Україні!
14 вересня 2024 року.

**Про те, як вітали рятівників,
читайте на 2-й стор.**

домив, що за час повномасштабного російського вторгнення українські рятувальники понад 170 тисяч разів виїжджали на місця обстрілів і ліквідували більш як 20 тисяч пожеж, а сапери ДСНС знешкодили понад пів мільйона вибухонебезпечних предметів.

Унаслідок російської агресії загинули 97 працівників ДСНС, 395 були поранені, ще четверо перебувають у російському полоні.

Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять усіх, кого Україна втратила через війну.

Рідним загиблого Героя України, підполковника служби

ПРЕЗИДЕНТ НАГОЛОСИВ, що 17 вересня професійне свято всіх, чия робота й покликання – берегти життя.

«Хоч би що відбувалося, ДСНС України завжди допомагає, і завжди – оперативно. Завжди віддані саме цій місії, найголовнішій, – рятувати життя», – зазначив глава держави.

Президент оглянув зразки автомобільної та роботизованої техніки. Зокрема, міністр внутрішніх справ Ігор Клименко та го-

ВИСОКА МІСІЯ – РЯТУВАТИ ЖИТТЯ

У День рятувальника Президент Володимир Зеленський зустрівся з особовим складом Державної служби України з надзвичайних ситуацій, привітав зі святом і відзначив державними нагородами.

лова ДСНС Андрій Даник доповіли про використання надводних дронів і роботизованих комплексів для знешкодження мін.

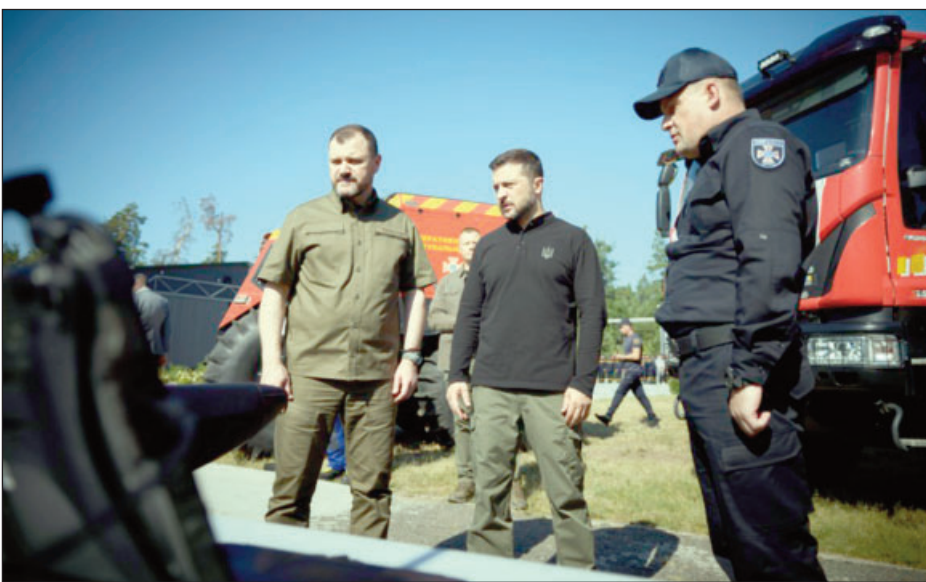
Володимир Зеленський пові-

цивільного захисту Артема Костири Президент вручив орден «Золота Зірка». Підполковник понад 70 разів брав участь у ліквідації наслідків російських обстрілів. Після деокупації Хар-

ківщини організував відновлення майже сотні пошкоджених пожежно-рятувальних підрозділів. Завдяки йому вдалося евакуювати понад 2400 людей. Артем Костира загинув цього року 13 липня під час ліквідації наслідків ворожого обстрілу, коли російські окупанти завдали повторного удару балістичною ракетою.

Глава держави також відзначив працівників ДСНС орденами «За мужність» II і III ступенів та орденом Данила Галицького.

Крім того, у присутності Володимира Зеленського відбулося нагородження лауреатів Всеукраїнської акції «Герой-рятувальник року». Відзнаки отримали восьмеро українців та українок.

Офіційно

НАДАННЯ СТАТУСУ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ

Відповідну Постанову «Деякі питання надання в автоматичному режимі статусу учасника бойових дій у період воєнного стану» (№ 1041) прийнято Кабінетом Міністрів України на засіданні 10 вересня.

ДОКУМЕНТОМ впроваджується Порядок надання в автоматичному режимі статусу учасника бойових дій у період дії воєнного стану у режимі реального часу. Постанову розробили фахівці Міністерства у справах ветеранів України на виконання нещодавніх змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Новий Порядок визначає процедуру, підстави та перелік відомостей, які необхідні для надання в автоматичному режимі статусу учасника бойових

дій у період дії воєнного стану.

Згідно з документом цей статус вважається наданим після того, як опубліковано відповідний запис в Єдиному державному реєстрі ветеранів війни. При цьому відомості до нього вносяться уповноваженими особами військових частин у п'ятиденний строк з дня початку виконання бойового наказу (розпорядження).

«Це рішення — значний крок для автоматичного надання статусу УБД нашим захисникам та захисницям. Наступна дія — це розробка відповідних цифрових

інструментів, які створюють умови для практичної реалізації нової системи. Зробимо все для того, щоб вона запрацювала якнайшвидше. Адже військово-службовець, який воює на лінії зіткнення або виконує спеціальні завдання, не має проходити складні та довготривалі бюрократичні процедури», — повідомила міністр у справах ветеранів України Наталія Калмикова після засідання уряду.

Для реалізації постанови Мінвeterанів технічно доопрацює Єдиний державний реєстр ветеранів війни, а також створить технічні можливості для підключення до нього посадових осіб органів сил безпеки та оборони — для внесення відповідних записів про участь у бойових діях їхніх військовослужбовців.

ПРЕДСТАВЛЯЄМО МІНІСТРА У СПРАВАХ ВЕТЕРАНІВ УКРАЇНИ

НАТАЛІЯ ФЕРНАНДІВНА КАЛМИКОВА народилася 4 лютого 1982 року у Вінниці.

Освіта повна вища. Закінчила Вінницький національний медичний університет (вересень 1999 – червень 2005 рр.) і Вінницьку академію безперервної освіти за спеціальністю «Магістр публічного управління та адміністрування» (вересень 2019 – березень 2021 рр.), диплом з відзнакою.

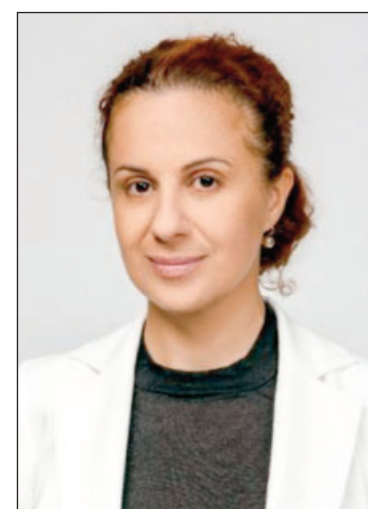
Навчалася у бізнес-школі MIM-Kyiv за програмою MBA. Успішно завершила програму Fulbright Research and Development в Університеті штату Нью-Йорк у Буффало. Займалася дослідженням «Female leadership in the military», співпрацює з ветеранськими організаціями, органами влади США, Сиракузьким університетом, Інститутом ветеранів та військових родин.

З 2005 по 2012 роки – лікар-інтерн Міської лікарні швидкої медичної допомоги м. Вінниці.

З 2007 по 2008 роки – консультант з медичних питань представництва фірми «Алкон Фармасьютикалс Лтд» в Україні (за сумісництвом).

З 2008 по 2012 роки – консультант з маркетингу ПП «Дельта Медікел» (за сумісництвом).

З 2014 по 2015 роки – кон-

сультант з маркетингу у ПП «Дельта Медікел» у Вінниці.

З 2018 по 2021 роки – менеджер Благодійної організації «Міжнародний благодійний фонд «Повернись живим».

З червня по грудень 2021 року – радник з гендерних питань Командування Сухопутних військ ЗСУ.

З лютого 2022 по вересень 2023 року – виконавчий директор Українського ветеранського фонду.

З вересня 2023 року по вересень 2024 року – заступниця міністра оборони України з питань соціального розвитку.

З 5 вересня 2024 року – міністр у справах ветеранів України.

ЗАКОНОДАВЧО БУДЕ ЗАКРІПЛЕНО ПІДСТАВИ ДЛЯ ПОЗБАВЛЕННЯ СТАТУСІВ

ВІДПОВІДНО до законопроекту такими підставами є:

– наявність обвинувального вирок суду, який набрав законної сили, за вчинення особою умисного злочину проти основ національної безпеки України або встановленого порядку несення військової служби, або миру, безпеки людства та міжнародного порядку, або за вчинення особою умисного тяж-

Кабінет Міністрів України погодив внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», якими передбачено закріпити перелік підстав для позбавлення статусів ветерана війни, члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни, члена сім'ї загиблого (померлого) захисника чи захисниці України.

кого або особливо тяжкого злочину;

– виявлення факту підроблених документів, на підставі яких особі надано статус, або надання недостовірних даних; – подання особою заяви у

довільній формі про позбавлення її статусу.

Також уряду надаються повноваження визначати порядок позбавлення статусів.

Надалі документ має розглянути Верховна Рада України.

України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей українського народу, національної самобутності.

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості, згідно з усіма трьома концепціями, повинно здійснюватися на прикладах героїчної боротьби

«**МАЙБУТНЄ** Української держави й саме існування української незалежності неможливе без докорінного реформування системи військово-патріотичного виховання військовослужбовців, без її спрямування на становлення свідомих громадян і захисників незалежної України. Проблема військово-патріотичного виховання є однією з найважливіших, оскільки від її вирішення безпосередньо залежить майбутнє нашої нації» — такими є одні з перших рядків затвердженої в серпні Концепції військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України.

І з цими словами не можна не погодитися. Адже дійсно, саме на патріотизмі тримається віра у Збройні Сили України, у незнищенність нашої нації, в неминучу Перемогу над знахабнілим агресором. Саме тому в основу військово-патріотичного виховання покладено формування патріотизму як однієї з найвищих духовних цінностей, що проявляється в самовідданій любові громадянина до Батьківщини, усвідомленій потребі та прагненні зміцнювати й захищати її.

У Міністерстві оборони сподіваються, що затверджена Концепція суттєво вплине на мотивацію військовослужбовців і потенційних рекрутів. Адже вона стимулює вивчення історії, конкретизує тематику заходів культури і дозволяє закликає ставити в приклад героїчну боротьбу

Національно-патріотичне виховання, зокрема військово-патріотичне, та громадянська освіта є складовими державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Сучасну Концепцію військово-патріотичного виховання створено в системі Міністерства оборони України.

українського народу за створення власної держави та не менш героїчні подвиги захисників і захисниць під час відсічі нинішньої збройної агресії російської федерації.

Примітно, що затверджена Концепція доповнює і підсилює запроваджені ще у 2022 році Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року та Концепцію військово-патріотичного виховання в МВС України. Отже, так окреслюється комплексний державний підхід до військово-патріотичного виховання в умовах воєнного стану.

Як відомо, військово-патріотичне виховання сьогодні є однією з основних складових національно-патріотичного, що має на меті становлення самодостатнього громадянина-патріота

ЕТИКА СПІЛКУВАННЯ З ВЕТЕРАНАМИ

— Якими є основи етичного спілкування з ветеранами й ветеранками?

— У своєму професійному та особистому житті я виділяю три основні пункти, яких слід дотримуватися у спілкуванні з усіма людьми, зокрема і з ветеранами та ветеранками. Нагадаю: ветерани — це люди, які завершили свою військову службу, а це означає, що вони не у військовій формі, ідентифікувати їх зовнішньо як людей з військовим досвідом складно. Також хочу наголосити, що ветерани та ветеранки — це не якась окрема група людей, а невіддільна частина нашого суспільства.

По-перше, важливий людиноцентричний підхід. Людина завжди в центрі нашого сприйняття, незалежно від того, чи є в неї статус ветерана/ветеранки, чи є в неї інвалідність, психологічний розлад або тривожність і так далі. Передусім маємо пам'ятати, що перед нами людина, особистість, а не якась з її ознак.

По-друге, коли ми звертаємося до людини, комунікуємо, взаємодіємо чи працюємо з нею, потрібно пам'ятати про гідність цієї людини й повагу до неї. Щоразу ставте собі запитання: чи відповідає засадам гідності та поваги те, що я хочу запитати, або те, як я хочу вчинити.

По-третє, і з цим поки що найбільше проблем, — у нас ще не сформовано питання особистих кордонів під час комунікації, нам часто здається, що ми можемо поставити запитання особистого характеру просто через власну цікавість або з інших причин. Необхідно дотримуватись власних кордонів і кордонів людини, до якої ви звертаєтесь, надаєте послугу тощо.

— А чому так відбувається, чому люди так часто у спілкуванні порушують кордони інших?

— Імовірно, це сформовано культурою телебачення, де з людських емоцій та реакцій робиться яскраве шоу, немає розуміння, що до почуттів потрібно ставитися бережно. І люди переносять це з екрана в життя. Наприклад, жінкам часто ставлять некоректні запитання на кшталт «Коли заміж? Коли народиш? Чому не на-

«А що ти відчував у бою? Ти вбивав когось? А коли відбудеться контрнаступ?» Такі запитання чують і військові, і ветерани, і їхні близькі. Досить часто цікавість не має меж і порушує не лише особисті кордони, а й норми етики та звичайної людяності. Внаслідок війни серед нас багато військовослужбовців, ветеранів, та й узгалі людей, які болісно переживають події в країні, зокрема через те, що їхні близькі на фронті. Про етичне спілкування з ветеранами/ветеранками та їхніми рідними розповіла експертка з питань інклюзивності Ніна МАЦЮК.

роджуеш?» тощо. Ці питання є особистою справою кожної людини, й ніхто не зобов'язаний без свого особистого бажання ділитися цим. На жаль, у нашій новій реальності звучать некоректні питання особистого характеру й до військовослужбовців. А вони не зобов'язані ділитися своїми переживаннями чи почуттями й укроті переживати цей дискомфорт і вибудовувати власні кордони. Насправді те, що людина може почути, коли ставить таке запитання, може травмувати і її також, отже, своїм некоректним запитанням ви можете травмувати й військових або ветерана/ветеранку, й себе. Часто люди, що живуть у цивільному житті, насправді не готові знати про те, що проживають військові. Тож піклуймося одне про одного й не травмуємо нікого зайвий раз.

— Водночас некоректне запитання може викликати агресію ветерана, і звідси виникають стереотипи, що люди, які мають бойовий досвід, дуже емоційні, часом агресивні, нервові?

— Абсолютно точно, потім люди говорять, що військовослужбовці не можуть контролювати емоцій, не тримають себе в руках, і розповсюджують цей наратив, не розбираючись у причині. Але правда в тому, що так влаштована наша людська психіка й на будь-який подразник є відповідна реакція. Звісно, з певними питаннями мають працювати психологи та психотерапевти, а в особистому спілкуванні слід пам'ятати про етичні норми й не порушувати особистих кордонів. Не чіпати тригерних моментів у спіл-

українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності.

Кожен українець повинен знати, що ми маємо понад тисячолітню традицію державності та захисту наших земель, куди входять княжа доба Русі, козацьке Військо Запорозьке, Українські Січові Стрілки, армії Української Народної Республіки та Західно-української Народної Республіки, учасники антибільшовицьких се-

лянських повстань, загони Карпатської Січі, Української повстанської армії, українці-повстанці у сталінських концтаборах, учасники дисидентського руху.

Також патріотичне виховання здійснюється на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013–2014 роках, Героїв Небесної Сотні, учасників Антитерористичної операції та Операції об'єднання сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та

куванні, й не буде, відповідно, агресивної реакції на це. Тоді всім буде безпечніше й комфортніше. Слід пам'ятати, що зараз ми всі травмувані, на відміну від 2014 року, коли більшість не розуміли, що відбувається. Сьогодні кожна людина, незалежно від того, де вона живе, в Ужгороді, Слов'янську чи в Харкові, так чи інакше травмувана війною й нам з цим жити далі.

— У більшості українських громадян є близькі люди у Збройних Силах, і це має значення під час спілкування. Як правильно звернутися до ветерана, до військовослужбовця?

— У всіх випадках звернення до держслужбовця, військового, ветерана, до будь-кого — звертаємося до людини на її ім'я. Це єдиний правильний варіант. «Пане Олександр, пані Оксано». Якщо ситуація або контекст вимагає, скажімо, на науковій конференції, форумі, у журналістському матеріалі, тобто коли є потреба акцентувати, — тоді можна вказати статус: ветеран, особа з інвалідністю, вій-

ськовослужбовець. Насправді таких ситуацій небагато. В решті випадків звертаємося на ім'я. Якщо ви не знаєте імені, запитуйте: як краще звертатися? Для всіх людей комфортними є різні форми звертання: Тарасе, пане Тарасе, можливо, ім'я та по-батькові, комусь важливо наголосити статус — професор, полковник тощо.

— Якому звертання ви надаєте перевагу: на ви чи на ти?

— Я вважаю прийнятними обидві форми звертання, головне, щоб сторонам було комфортно. За правилами етикету до людей старших за 12 років передбачається звертання на

анексії Автономної Республіки Крим російською федерацією, війни рф проти України.

Також наголошується на важливості розгляду порівняльно-історичних відомостей про переживання державності в інших європейських країнах, які сьогодні представлені потужними європейськими націями. Водночас національно-патріотичне, військово-патріотичне виховання не повинно формувати імперіалістичні ідеї, коли на світ дивляться лише крізь окуляри власної культури, вивисують своє надбання над іншими.

У Міністерстві оборони України переконані, що незабаром в Україні запрацює насправді робоча система військово-патріотичного виховання — від уроків «Захисту України» в школах до створення в системі Міноборони соціально-культурної інфраструктури військово-патріотичного виховання, яка буде постійно апробовувати й впроваджувати нові форми освітньо-пізнавальної і практично-пізнавальної діяльності у сфері військово-патріотичного виховання. Для цього буде використано найкращий світовий та український досвід.

Євген БУКЕТ,
АрміяInform.

Колажі Сергія ПОЛІЩУКА.

ви, а перехід на ти — за згодою сторін. Ми часто чим нехтуємо, навіть у закладах освіти до дітей зазвичай звертаються на ти. Також неправильно обирати форму звертання, так би мовити, за зовнішністю, зважаючи, наприклад, на вік людини. Знайомство починається на ви, але якщо це комфортно для обох сторін — переходимо на ти. Існує стереотип, що звертання на ви — це про формальні стосунки, дистанцію чи статусність, а на ти — це про дружні, неформальні стосунки. Це неправильно, горизонтальні зв'язки зі зверненням на ви для багатьох комфортні.

Щодо внутрішніх комунікацій у Збройних Силах України, там також має бути звертання на ви, поки сторони, незалежно від статусу, звання чи віку, не вирішать перейти на ти. Я знаю, що навіть у зоні бойових дій люди часто обирають форму спілкування з кимось на ти, а з кимось на ви, кому як комфортно. Зараз війна, і так часто буває, що двадцятирічні військовослужбовці мають вищу посаду, аніж сорокарічні побратими чи посестри. І це не має значення, повага у спілкуванні — найголовніше. Зрештою, звертання на ви — це також встановлення особистих кордонів.

— Що порадите для уникнення конфліктів з ветеранами/ветеранками через травматизацію від болісно сприйнятих висловлювань?

— Найкраще, звичайно, пам'ятати ті три пункти, яких слід дотримуватися: 1. Спочатку людина. 2. Гідність та повага. 3. Дотримання особистих кордонів. Стримувати свою цікавість. Якщо прикра ситуація таки сталася, треба перепросити, але зробити це правильно. Не кажіть: перепрошую, бо тебе це зачепило. Або: в тебе така реакція, то я перепрошую. Цим ви перекладаєте відповідальність на іншу людину, ніби проблема в її реакції. А насправді проблема в поставленому некоректному запитанні. Слід сказати: вибач мені, бо я поставив/ла некоректне запитання. І це важливо, слід усвідомити, що це ви поставили

(Закінчення на 4-й стор.)

ВОЛОНТЕРСЬКУ РОБОТУ НЕ ПРИПИНЯЄМО

За час від початку роботи волонтерського центру Дніпропетровського міського об'єднання ветеранів Афганістану УСВА нами було зібрано майже 344 тисячі гривень.

НА ЦІ КОШТИ придбано і передано Силам Оборони України напличники кулеметника "Хижак"; зарядну станцію «Еко-флю»; зарядний пристрій для радіостанцій; пристрій нічного бачення для авто; генератор; бензо-пили; оливу для генератора; душ сухий; дезодорант для взуття. Ми взяли участь у зборі на РЕБ і на автівку, неодноразово передавали пораненим хлопцям медичні костюми-трансформери.

Окрім того, збирали подушки, ковдри, рушники та постільну білизну для медичних закладів, парасольки на запчастини для дронів. У благодійні фонди передавали ліки. У зимовий період на передову передавали теплі речі і смаколики. Збирали бляшанки та парафін для окопних свічок, матеріал для плетіння маскувальних сіток, на потреби ЗСУ та НГУ.

Наприкінці серпня, дякуючи господині салону штор, ми передали в Благодійний фонд «Чужих дітей не буває» матеріал для пле-

тіння захисту, до збору якого ми також долучались, і невеликий пакунок ліків від громади. Ліки поїхали в стабілізаційний пункт Покровського напрямку.

Чарівним «Самарським павучкам» передали частину матеріалу для плетіння та сітку-основу від ветерана війни в Афганістані, а «Самарські павучки» передали на Запорізький напрямок захисні маскувальні сітки та пакет медичних засобів, для нашої ТРО – маскувальну сітку. Також «Самарські павучки» не забувають донатити на оголошені нами збори.

Ветеран-«афганець» передав кровоспинні турнікети, які поїхали хлопцям на Покровський напрямок. Через це одного нашого активіста-«афганця» передали для славетних морпхів на Південний напрямок чергового нетонучого човна.

Усе це стало можливим виключно з Вашою допомогою. За що Вам велика вдячність та шана. Дякуємо!

Станом на 1 вересня до наших фінансових і матеріальних зборів долучались як постійні наші донатори, так і нові, переважна біль-

шість – це учасники бойових дій в Афганістані і члени їхніх родин.

А ми продовжуємо збір на госпітальні костюми-трансформери для поранених воїнів.

Усі, хто бажає допомогти нашим захисникам, може зробити переказ на рахунок UA 573052990000026204698908573 в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» або на картку в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» 5168 7456 0671 2468, отримувач – волонтер ГОНТАР В. О. Контактні телефони: +380 68 541 28 38, +380 63 263 49 42.

Прес-група ДМОВА УСВА.

ЗАДЛЯ МАЙБУТНЬОЇ ПЕРЕМОГИ

Від самого початку повномасштабного вторгнення росії в Україну ветерани війни в Афганістані встали на захист рідної землі. Ті «афганці», які за станом здоров'я або за віком не мають змоги це зробити, включилися до активної допомоги нашим захисникам на передовій лінії фронту, відгукуються на звернення Сил Оборони України і на прохання волонтерів, або ж долучаються до збору коштів для наших захисників.

НЕЩОДАВНО до Покровської районної організації «Шурави» УСВА, що у місті Кривий Ріг, надійшло звернення від рівненських «афганців», голови обласної організації УСВА Сергія Зінча, з проханням допомогти побратимам, які наразі проходять службу в одній із військових частин, яка тримає оборону на Херсонському напрямку, у ремонті автівок для посилення боєздатності військових підрозділів. У цій частині служать їхні земляки-рівненчани.

Правління районної організації ветеранів Афганістану, голова Володимир Магіря і керівник приватної СТО Валерій Тесленко (до речі, теж воїн-«афганець») розглянули це звернення і ухвалили рішення про безоплатний ремонт автівок для ЗСУ, тобто за рахунок власних коштів. Звичайно, що

майстри-ремонтники належним чином підготували автівки для відправки на фронт, провели відповідне технічне обслуговування, а одне авто ще й пофарбували.

Від рівненських «афганців» весь колектив СТО був відзначений грамотами обласної організації.

Колектив приватної СТО, якою керує Валерій Тесленко, за власний коштів відремонтував уже близько 20 автівок для Сил Оборони України, а сам Валерій захищав Україну під час проведення АТО, звільнений з лав ЗСУ у зв'язку з досягненням граничного віку перебування на військовій службі, повний кавалер медалей «За заслуги перед містом Кривий Ріг», нагороджений медаллю «За відвагу».

Дякуємо Силам Оборони України за можливість працювати.

Разом ми – сила! Разом – до Перемоги!

Такий наш напрям боротьби із російськими загарбниками.

Володимир МАГІРЯ, голова Покровської районної у місті Кривий Ріг організації «Шурави» УСВА.

(Закінчення. Початок на 3-й стор.)

ЕТИКА СПІЛКУВАННЯ З ВЕТЕРАНАМИ

некоректне запитання, порушили особисті кордони, забули про повагу та гідність і взагалі про те, що перед вами жива людина, а не об'єкт, від якого можеш задовольнити свою цікавість, отримати сильні емоції тощо.

Часом ми сприймаємо війну як щось екстраординарне, наші герої там борються й усе круто, як у героїчному фільмі. Насправді війна – це жахливо, травматично, ми втрачаємо наших людей, і це боляче. Можливо, так захищається наша психіка – ми ніби на драйві, адреналіні, ми сильні, ми боремось. Нам дуже важливо підтримувати свій бойовий дух і бойовий дух тих, хто нас безпосередньо захищає, але це не слід сприймати як гігросюжетний фільм, який ми спостерігаємо по той бік. Війна – це страшно й це стосується всіх нас.

Загалом, психотерапевт Володимир Станчишин говорить про те, що у військових краще не запитувати, військових краще слухати. І не пасивно слухати, а бути уважними слухачами. І не лише в той момент, коли вони щось говорять, а загалом – тримати руку на пульсі того, що відбувається в житті певного військово-службовця. На жаль, у нас є своєрідна красива картинка героїчного військового, хочеться наблизитися до таких людей, як до зірок. А насправді ці люди переживають травматичні події,

і комусь, може, й не хочеться в цей момент ні з ким розмовляти.

– Часто людям хочеться підійти до військових чи ветеранів, заговорити, запропонувати допомогу, але вони побоюються реакції. Чи варто звертатися, коли є страх помилитись, завдати травми словами?

– Коли є страх помилитись, це, можливо, означає, що ви невпевнені, чи коректне ваше звернення до ветерана/ветеранки або військовослужбовця. Щоб зрозуміти, як правильно це зробити, варто проконсультуватися з військовим психологом. Це важливе питання для нашого суспільства нині. Часто люди питають: чи прийнятно, скажімо, пригостити військовослужбовця кавою. Тут можуть бути різні варіанти. Я, до прикладу, як дружина військового можу уявити, що могому чоловіку хтось запропонує пригостити його кавою. Точно знаю, що він би цього не зрозумів, це би здивувало його і довелося би використовувати певний ресурс, щоб пояснити свою відмову. Але чи мають військові пояснювати нам, цивільним, що прийнятно чи неприйнятно, сумніваюсь. Водночас я знаю, що є військовослужбовці, для яких це може бути хорошим приводом поговорити з кимось, або комусь це може бути приємно, всі люди різні й військово-

службовці також різні. Важливо не узагальнювати, зокрема і ветеранів, і військових. Нещодавно я чула думку, що варто поступатися місцем у черзі військовим, наприклад, на пошту. Але тут виникає запитання: чому ми вирішуємо за військового, що він має пройти в черзі вперед. Можливо, він давно не був в атмосфері цивільного життя і йому в радість побути в такому середовищі, пригадати ці відчуття, постояти в черзі серед людей, робити буденні справи, як колись до війни. Або, можливо, він дійсно поспішає й це буде доречно, отже, завжди можна запитати в конкретної людини й бути готовими до відповіді.

Важливо наголосити, що свою вдячність можна виражати не словами чи маленькими кроками назустріч, а більш серйозними речами: ми в тилу маємо працювати над тим, щоб наше життя було достойним вчинку наших захисників/захисниць, щоб, приїхавши в тил, вони бачили, заради чого вони щодня ризикують, борються й захищають нас від ворога. І ще раз нагадаю, що за зовнішніми ознаками ми не визначимо – перед нами ветеран чи ні. Військово-службовців ми вирізняємо за статутною формою, а ветерани вже в цивільному одязі. Фактично їх неможливо ідентифікувати. Кожна людина заслуговує на повагу: військовий, ве-

теран, цивільна людина з інвалідністю чи без неї, жінка чи чоловік, старша особа чи дитина. Ще раз акцентую на тому, що ми маємо бути активно уважними до військових та ветеранів і більше слухати й чути, аніж ставити запитання.

– Як, на вашу думку, з чим пов'язане вживання некоректної термінології у спілкуванні з цією категорією громадян: з неграмотністю чи небажанням пристосуватися до «нових» безбар'єрних правил у суспільстві.

– Вживаючи коректну термінологію, ми демонструємо своє ставлення до людини. Іноді мені кажуть: насправді неважливо, як до людини звертаються, важливо, щоб у людини все було добре, щоб вона могла отримати всі послуги, вільно пересуватися містом тощо. Але перше, що формує це все, – це саме ставлення до цієї людини. Те, як ми говоримо, і конструює нашу дійсність. З цього все починається. Одним з перших продуктів, що вийшли після затвердження Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року, був Довідник безбар'єрності. Тому що, починаючи працювати з цією темою, ми маємо використовувати правильну та коректну термінологію. Адже це і де-

монструє наше ставлення до людини. Чому люди не використовують коректну термінологію? По-перше, ми, на жаль, у спадок від радянського союзу отримали не найкращі словесні форми, наприклад, слово «інвалід». Крім того, часто люди через неосвіченість або неграмотність використовують слова «дебіл», «ідіот». Освічена людина знає, що це медичні терміни, якими раніше називали ступені розумової відсталості. Можна виділити три причини: радянський словниковий спадок, неосвіченість людей і, на жаль, робота журналістів. Часом, коли їм хочеться «гостренького», вони пишуть про людей з інвалідністю через призму жалості або героїзму. Для статті такого стилю потрібні емоційно насичені слова – звідси образливі й некоректні вирази щодо осіб з інвалідністю, що вкоренилися в суспільстві. Плюс психіка чинить спротив: це мене не стосується, це зайві ресурси. Від будь-яких змін, навіть спрямованих на краще, людина часто навіть підсвідомо хоче відсторонитися. Однак хороша тенденція є, в нашому суспільстві стає дедалі більше людей, які використовують коректну термінологію. І це стає нормою.

Леся МЕДВЕДЕНКО, АрміяInform.

29 серпня відзначається День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність країни. Цей день встановлено Указом Президента України від 23 серпня 2019 року № 621 для увічнення героїзму військовослужбовців і добровольців, котрі віддали життя за Батьківщину.

ВІД КНЯЖИХ ЧАСІВ та козацьких звичаїв в Україні віддають найвищі почесні воїнам, полеглим за волю народу. Зі щитом йшли до бою, щитом постали супроти ворожої навали і на щиті повертаються їх тіла до отчого дому. Збереження і гідне вшанування пам'яті полеглих захисників України є обов'язком держави і суспільства.

Полягли у полях із соняшником

Російсько-українська війна розпочалася 20 лютого 2014 року, а бої за Іловайськ в серпні того ж року стали однією із кульмінаційних точок її початкової стадії, справивши серйозний вплив як на українське суспільство, так і на міжнародні відносини в Європі.

29 серпня 2014 року агресор накрив вогнем наших захисників у полях із соняшником під час «зеленого коридору». Там полягли 366 українських воїнів, 429 – зазнали поранень, 158 – зникли безвісти, 300 – опинилися в полоні. Тому символом Дня пам'яті захисників України стала квітка соняха. Він не тільки нагадує про мужність наших воїнів, але й символізує життя.

Іловайськ – це сторінка української незламності, це чин і подвиг українських військових. Попри втрати та обман ворога наші воїни не здалися, а продовжили прорив із пастки та боротьбу.

Цей день також нагадує про підступність та віроломність російського агресора, про те, що будь-які переговори із терористами та вбивцями є смертельно небезпечною справою, і що довіряти їм не можна.

У цей день ми згадуємо тих,

хто загинув в Іловайській трагедії, а також тисячі полеглих від 2014 року в сучасній російсько-українській війні захисників і захисниць України. Поки триває війна, ми не можемо знати точну кількість загинув, назвати всіх поіменно або розповісти всі історії Героїв. Але переконані, що українське суспільство докладе максимум зусиль, щоб загинув Герої залишилися в нашій пам'яті не абстрактним образом або цифрою, а отримали належну шану. Аби наша пам'ять про них була живою і дієвою.

Не забудемо загинув захисників

Поки триває воєнний стан і постійні повітряні тривоги, ми не мо-

їхню честь вулиці, висаджуємо меморіальні сквери, засновуємо іменні стипендії, проводимо різні спортивні, патріотичні та культурно-мистецькі заходи. У нас уже є місця пам'яті та меморіальні об'єкти у публічному просторі. Також створюються сектори військових поховань, нові військові меморіали і Національне військове меморіальне кладовище, де з почесними ховатимуть загинув

ЖИВИЙ КОРИДОР І РУКА НА СЕРЦІ

лих (померлих) захисників і захисниць.

Дещо про правила поховання полеглих військовослужбовців

Ще 2 липня 2021 року Верховна Рада України затвердила військовий церемоніал поховання, основою якого став як український історичний досвід (козацький та часів Визвольних змагань початку XX століття), так і сучасний закордонний.

18 липня цього року було ухвалено Закон України щодо забезпечення здійснення поховання деяких категорій осіб на Національному військовому меморіальному кладовищі.

Ним, зокрема, уточнено як саму процедуру урочистого віддання військових почесностей під час поховання та перепоховання загинув військовослужбовців, так і порядок дій пошту під час поховання.

Проте, окрім офіційної церемонії, в Україні вже склалися народні традиції вшанування пам'яті загинув Героїв.

Одна з них – зустріч траурного кортежу. Кожен українець має знати кілька простих правил на знак поваги до людини, яка, ставши на захист Батьківщини,

принесла у жертву своє життя заради кожного з нас:

Де би ви не були, коли почуєте сигнали траурного кортежу чи побачите його рух – зупиніться. Це остання земна дорога пошани Воїну-Герою. У час проїзду кортежу не перебігайте перед ним вулицю, припиніть розмови телефоном чи гучні бесіди з кимось. У жодному разі не продовжуйте автомобільний рух чи маневри. Вийдіть з приміщення, автобуса чи автівки й створіть живий коридор пошани разом з іншими людьми. При наближенні траурного ескорту схиліть у скорботі голову чи станьте на коліна, перекрестіться чи прикладіть руку до серця. Тим засвідчите щиру вдячність воїну і віру в нашу незнищенність.

Після Перемоги в Україні обов'язково буде багато особливих місць з сучасною архітектурою і людськими меморіальними практиками, як свідчення, що ми шануємо, цінуємо і дякуємо всім полеглим. Пам'ятаємо і будемо пам'ятати вічно. Слава Героям!

Євген БУКЕТ, АрміяInform.

Колаж Сергія ПОЛІЩУКА.

Вшанування полеглих воїнів є елементом культури багатьох країн. Як у світі вшановують полеглих захисників та захисниць і як Україна формує культуру вшанування – у матеріалі АрміяInform.

11:00 11-го дня 11-го місяця – дві хвилини тиші

На другу неділю листопада у Великій Британії і країнах Співдружності нації припадає Remembrance Sunday – Неділя пам'яті або Поминальна неділя. Вона є частиною днів ушанування полеглих у двох світових війнах, які починаються з 11 листопада (Дня перемир'я).

Того дня в 1918 році вщухли гармати й зупинилися бої Першої світової. Відтоді щороку об 11 годині ранку 11-го дня 11-го місяця у Великій Британії оголошують дві хвилини тиші. У країні зупиняється транспорт, замовкає радіо й телебачення.

Anzac Day і кінь без вершника

Anzac Day – національний день пам'яті в Австралії та Новій Зеландії.

Під час Першої світової війни 25 квітня 1915 року в Дарданелльській військовій операції особливо відзначилися війська Австралійсько-новозеландського армійського корпусу (англ. Australian and New Zealand Army Corps, ANZAC). Від-

ЯК ВШАНОВУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ ПОЛЕГЛИХ ВОЇНІВ У СВІТІ

Сирена о 20:00 у Йом Ха-Зікарон

В Ізраїлі день пам'яті полеглих у війнах називається Йом Ха-Зікарон і завжди відзначається напередодні Дня незалежності. Він починається сиреною о 20:00, після якої громадяни Ізраїлю припиняють будь-яку роботу й де би не були, вшановують загинув хвилиною мовчання. Після першої сирени біля Стіни плачу в Єрусалимі починається Державна церемонія пам'яті.

Наступного дня сирена об 11:00 сигналізує про початок приватних

поминальних дійств. Уночі на національному кладовищі Ізраїлю проходить завершальна церемонія.

Червоний мак

як символ пролитої крові

Наприкінці жовтня – початку листопада британці прикріплюють на свій одяг паперову чи тканинну брошку у вигляді квітки червоного маку – символ пролитої крові і загинув у війнах солдатів.

Мешканці Австралії та Нової Зеландії прикріплюють до вбрання гілочку розмарину як знак вшанування пам'яті полеглих. Ця рослина росте на півострові Галліполі в Туреччині, – саме там солдати обох країн служили під час Першої світової війни.

У Франції в День пам'яті заведено одягати темний або чорний одяг. Крім того, у Франції шану ветеранам війни також віддають 11 листопада. У цей день в різних частинах країни влаштовують паради й урочисті заходи. Представники збройних сил покладають квіти до меморіалів, зокрема до L'Anpeau de la Memoire (із фр. «Кільце пам'яті») – меморіалу Першої світової війни в Аблен-Сен-Назер.

«Стіл пам'яті».

Резерв на цілий день

В Україні вже другий рік поспіль у День пам'яті захисників України проводять акцію «Стіл пам'яті». Її ініціатори – Благодійний фонд імені

Іллі Грабара спільно з платформою «Меморіал». У ресторанах і кафе, які приєднуються до ініціативи, один столик залишається заброньованим на цілий день – як знак вшанування пам'яті полеглих захисників України.

Організатори пропонують додати символи: свічник зі свічкою (свічка – символ життя, що обірвалося); соняхи у квітковій композиції (символ Дня пам'яті захисників); жовто-блакитну стрічку (як символ Батьківщини, за яку вони віддали життя). Також на столі ставлять табличку, котра пояснює місію акції або присвячену конкретній людині, яку хочуть згадати цього дня.

Людмила КЛІЩУК.

**Друга світова війна:
аси Франції в СРСР**

У СРСР, крім широко відомої ескадрильї, а потім – полку «Нормандія-Німан», було сформовано французьку авіадивізію у складі трьох авіаційних полків (два винищувальні та один бомбардувальний).

Перша група на формування французької авіаційної дивізії у складі 13 пілотів вирушила в Тулу 26 лютого, остання, п'ята група прибула наприкінці травня 1945 року. У квітні до дивізії прибув її командир підполковник Пуяд. У цей час більшість пілотів дивізії вже було допущено до польотів на бойових машинах. На початок червня дивізія була повністю сформована і вже отримала основну частину техніки. У складі дивізії було також дев'ять перекладачів, по три в полку (зокрема радянські). Два лікарі та один священник – Робер Лепутр, учасник Опору на півночі Франції.

Спочатку передбачалося дати авіадивізії найменування «Нормандія-Німан», а полки назвати відповідно «Руан», «Гавр» і «Кан». Потім, за пропозицією Луї Дельфіно, дивізію було вирішено назвати «Франція».

Полк «Нормандія-Німан» зберігався у своїй структурі під командуванням Луї Дельфіно у складі трьох ескадрильї: «Руан» під командуванням Героя Радянського Союзу капітана Марселя Альбера, «Гавр» під командуванням капітана Сан-Марсо і «Шербур» під командуванням капітана Роже Соважа.

Другий винищувальний полк отримував назву «Аквітанія», командир – майор П'єр Матрац. Командири ескадрильї: Герой Радянського Союзу капітан Ролан де ля Пуап, лейтенант Марк Шаррас і лейтенант Жозеф Ріссо. У складі другого винищувального полку було 10 пілотів із «Нормандії-Німан».

Бомбардувальний полк «Лангедок». Командир – майор Ніколя Леонетті. Командири ескадрильї – капітани Фортун, Тома та капітан Глейзе. Кістяк авіаполку складали пілоти бомбардувальної групи «Лотарингія», яка була сформована 1942 року і деякий час перебувала під командуванням першого командира «Нормандії» Жозефа Пулікена.

Французька авіадивізія на радянському фронті в Європі так і не з'явилася, там війна закінчилася.

Після війни в Європі висловлювалися пропозиції зберегти дивізію для участі у війні проти Японії. Але французька сторона наполягла на виведенні всіх французьких частин у Францію. Авіадивізія була розформована.

Полк «Нормандія-Німан», який поклав себе бойовою славою, і єдиний, що бився

ВІЙСЬКОВО-ПОВІТРЯНІ СИЛИ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

разом з Червоною армією, було вирішено зберегти, персонал перевести в Тулузу, де озброїти французькими літаками або літаками союзників. Але за рішенням радянського уряду авіаполк «Нормандія-Німан» повернувся до Франції на своїх бойових літаках Як-3. Місцем його дислокації став аеродром Ле-Бурже. Льотчики полків «Аквітанія» та «Лангедок» повернулися до Франції пасажирським транспортом через Бухарест і Відень.

**Олександр ФЕДотов,
міжнародний військовий
оглядач.**

Роззброєння 1990-х

У листопаді 1990 року було підписано Договір про звичайні збройні сили в Європі. Радянський Союз мав скоротити бойові літаки до рівня 5150 одиниць, а ударні гелікоптери – до 1500. Кількість навчально-тренувальних літаків типу Л-29, Л-39 не обмежується.

Ми маємо право перекласифікувати до 550 навчально-бойових літаків типу МіГ-21У, МіГ-23У, МіГ-25У, Су-15У, Су-17У (з них МіГ-25У не більше 130 одиниць) до неозброєних навчальних літаків, які не зараховуються до встановлених обмежень. Крім того, нашій країні надано право мати 100 вертольотів Мі-24К і Мі-24Р. Тобто фактичний рівень авіації СРСР за вертольотами становитиме 1600 одиниць.

На переговорах СРСР заявив загальну кількість бойових літаків – 6611 (у тому числі ВПС – 4323) та ударних вертольотів – 1338 (у тому числі ВПС – 225).

Після реалізації договірних зобов'язань у складі ВПС має залишитися 3590 бойових літаків (з них – 300 середніх бомбардувальників), а в авіації Військ ППО – 1560 літаків. Кількість озброєних навчально-бойових літаків становитиме 440 – для ВПС і 60 – для авіації Військ ППО.

Перевищення кількості бойових літаків над встановленим для нашої країни рівнем – 1461, з яких 733 – у складі ВПС і 728 – у складі авіації Військ ППО.

Договором визначено, що бойові літаки скорочуються шляхом їх знищення, розміщення у стаціонарну експозицію, використання як наземної навчальної матеріальної частини або мішеней, перекласифікації навчально-бойових машин до неозброєних навчальних літаків.

У ВПС із 733 бойових літаків, що підлягають скороченню

протягом 40 місяців, 290 знищуються шляхом поділу на частини, 208 навчально-бойових перекласифікуються у неозброєні навчальні, 160 – будуть використані як літаки-мішені, 15 – як наземна навчальна матеріальна частина, 24 МіГ-25РУ подаються лише на сертифікацію, 36 літаків переміщуються до стаціонарної експозиції.

ВПС здійснювали та здійснюють взаємодію з ДТСААФ за багатьма напрямками: постачання літаками, вертольотами, спеціальною наземною технікою, документацією, надання методичної допомоги, підготовка резервів.

У 1966 році в системі ДТСААФ було створено навчальні авіаційні центри (НАЦ). Вони готували льотчиків на літаки МіГ-15 і МіГ-17, а потім на літаках Л-29 із загальним терміном навчання два роки. Випускники НАЦ після другого року навчання отримували звання молодшого лейтенанта й зараховувалися до запасу. Поки на озброєнні ВПС стояли літаки першого та другого покоління, випускники НАЦ відповідали своєму призначенню – резерву ВПС.

Нині у зв'язку з ускладненням техніки та скороченням ВПС вважати випускників НАЦ підготовленим резервом ВПС стало проблематично.

Головною метою співпраці ВПС і ДТСААФ може бути створення на базі аероклубів і спецшкіл центрів початкового льотного навчання та виховання молоді.

**Анатолій МАЛЮКОВ,
начальник Головного
штабу ВПС СА генерал-полковник авіації.**
(Незвичайна розмова в Головному Штабі. – Крила Батьківщини № 11, 1991, с. 1-2).

1992 рік: військова авіація в Україні

У 1992 році на території України перебувало 4 повітряні армії, 10 авіаційних дивізій, 49 авіаполків, 11 окремих ескадрильї, навчальні та спеціальні установи і заклади. На базі штабу 24-ї Повітряної армії у Вінниці було сформовано Командування ВПС України.

Дивізії дальньої авіації були поєднані в авіаційну групу дальньої авіації. Приблизно 360 важких бортов ракетноосій та їх повітряних заправників були розміщені на величезній матеріальній базі трьох авіадивізій: 13-ї – у Полтаві, 15-ї – у смт Озерне і 106-ї дивізії з місцем дислокації у місті Узин.

Для успішного керівництва полками стратегічної (дальньої) авіації у складі Повітряних

Сил ЗС України було створено в Узині штаб Авіаційної групи Дальньої авіації (АГДА) на базі 106-ї вбд. Командиром АГДА був призначений генерал-майор М. М. Башкиров, командир 106-ї вбд.

У новостворену групу стратегічної авіації України входило 45 військових частин по всій країні.

До складу ВПС України було передано 3 повітряні армії (1100 бойових літаків), серед яких були 30 Ту-16 (ракетноосій), 30 Ту-22КД (ракетноосій), 30 Ту-22Р (розвідників), 36 Ту-22М3, 23 Ту-95МС-16, 19 Ту-160, 21 літак-заправник Іл-78, а також великі арсенали авіаційних крилатих ракет Х-55 (1068 одиниць) і Х-22 (423).

У 1992 році Україна також отримала більшу частину авіації Чорноморського флоту СРСР, у тому числі дивізію (три полки) морських ракетноосій Ту-22М2 і Ту-16К, розвідувальний полк на Ту-22Р.

2024 рік: літаки F-16 та оновлення військово-повітряних сил України

Бельгія, Нідерланди, Данія та Норвегія готуються найближчим часом передати Україні близько п'ятдесяти літаків F-16. Перші десять українських пілотів з-поміж тих, хто має пройти навчання в Європі, прибули до Франції для проходження повного курсу підготовки за спеціальністю пілота-винищувача. Протягом шести місяців на авіабазі на південному заході Франції вони опановуватимуть ази професії, щоб потім сісти за штурвал літаків F-16, на які так чекає Київ.

Про цю підготовку та оновлення, яке чекає на ВПС України, військовий оглядач RFI Франк Александр поговорив із французьким експертом Жан-Крістофом Ноелем.

За кілька місяців українські ВПС почнуть переходити з літаків радянської доби на американські F-16. Це справжній

прорив в історії української бойової авіації, який потенційно може змінити баланс сил у бойових діях, зазначає Жан-Крістоф Ноель, науковий співробітник Французького інституту міжнародних відносин IFRI та редактор спеціалізованого журналу Vortex, присвяченого військовій авіації та авіакосмічним технологіям.

«Нові F-16 оснащені детекторами загрози, – пояснює експерт. – Раніше українські пілоти не отримували інформації у той момент, коли радар супротивника засікав їхній літак. Тепер вони отримуватимуть сигнал тривоги та зможуть діяти відповідним чином. Інший підхід у них буде і до ведення повітряного бою. Поки що відкритою і трохи невідомою залишається відповідь на запитання, чи буде вироблена тактика, яка створюватиме загрозу для росіян і дозволить українцям витіснити літаки супротивника з поля бою».

«Все залежатиме від того, чим буде оснащено F-16. Як далеко підуть американці, зокрема, щодо озброєння, що зможуть нести українські літаки? Чи спочатку вони намагатимуться просто вибити російські літаки з повітряного простору чи спробують знищити зенітні батареї? Чи спробують вони знижити ефективність російських сил, завдаючи ударів у глибину? Чи все одночасно, але за дуже конкретними точками? Тільки час покаже», – додає Жан-Крістоф Ноель.

Десять українських пілотів – на навчаннях у Франції

В очікуванні поставок F-16 українські військові льотчики проходять навчання на південному заході Франції.

Десять українських пілотів, які проходять підготовку у Франції, це молоді люди віком від 21 до 23 років, більшість із них ніколи раніше не пілотували літаки.

Як пояснює Жан-Крістоф Ноель, прискорена підготовка за стандартами НАТО покликана сформувати кістяк нових ВПС України, які складатимуть з дуже різномірних екіпажів.

«Там будуть люди без досвіду польотів, яких навчають та кинуть у бій. Також будуть пілоти зі стажем, яких навчали «по-радянському» і чий підготовку потрібно трохи змінити, щоб навчити їх мислити як західні пілоти. Але у них уже буде за плечима досвід».

Експерт припускає, що на службу за наймом в українську авіацію можуть прийти й іноземні пілоти, які вже літали на F-16.

«Зрештою, труднощі полягатимуть у тому, щоб усе це «покласти на музику» – тобто навчитися літати у складі підрозділу. Тому не варто думати,

(Закінчення на 7-й стор.)

ВІЙСЬКОВО-ПОВІТРЯНІ СИЛИ

(Закінчення.
Початок на 6-й стор.)

що як тільки в Україні з'явиться F-16, розпочнеться «Битва за Британію». Я думаю, все почнеться із взаємного притирання, спостереження за тим, як хтось реагує, як пристосовується», – пояснює фахівець інституту IFRI.

Дванадцять авіамеханіків на одного пілота

Українські ВПС також мають навчитися обслуговувати літаки F-16. На одного пілота

припадає дванадцять авіаційних техніків і механіків, які обслуговують бойову машину.

Як зазначає Жан-Крістоф Ноель, обслуговування цих винищувачів проводиться з дотриманням найсуворіших процедур: «Якщо у вас є 50 літаків, то це не означає, що всі 50 літаків у повітрі. Частина машин перебуватиме на землі, проходитиме технічне обслуговування, регулярний ремонт, ремонт після пошкодження. Одним із чутливих агрегатів F-16 є повітряозабірник, розташований під фюзеляжем.

У західній авіації його називають «пилососом FOD» (foreign object damage). FOD – це все, що може потрапити у реактивний двигун: каміння, предмети, що валяються на злітній смугі, можуть зруйнувати реактивний двигун. Тому матеріально-технічне забезпечення F-16 вимагає запобіжних заходів у всіх можливих аспектах».

RFI <https://www.rfi.fr/RFI> Франція.

Підготували
В. АБЛАЗОВ
та О. ЛИТВИНОВ.

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Храм душі нашої

ЗАПИСКИ З ПОТЯГУ

Сьогодні повертаюсь додому... За останні одинадцять місяців більше 100 днів провів у рамках роботи передових військових мед- і стабпунктів недалеко від лінії бойового зіткнення (мінімальні відстані були іноді майже і критичними).

ЗАКІНЧИЛАСЬ чергова ротація у волонтерському русі підтримки і забезпечення медичної евакуації поранених бійців Сил Оборони України. Цього разу перебування було уже не звичних два тижні, а цілий місяць.

Чим довше в районі фронту перебуваєш, тим менше є бажання щось говорити та описувати. І ще більше розумієш мовчанку у відповідь на чарівне тилево запитання: «Ну що там?»

«Там», вірніше, тут, війна. Горизонт горить, димить, або двигить, або гуде, або вибухає.

«Вікно можливостей» евакуації пораненого досить коротке: як кажуть, по-сірому, або по-темному, тобто в час зміни ворожих денних БПЛА на нічні. Саме тоді з'являється можливість витягти з укриття пораненого та доставити до стабілізаційного пункту.

Тому в робочому графіку лікарів своєрідний постійний «день сурка»: ніч в роботі, день у підготовці до роботи, з 6-ї ранку до 9-ї – тиха година. В усіх на цей рік (на жаль, уже роки) були плани щодо сімей, будівництва, городів, кар'єрних зростів, навчань, одружень, дітей... У всіх були мрії і плани. А маємо вкрадені війною роки: ніч запрограмована на роботу, день – на підготовку і пару годин сну...

«Ну що там?»

Тут вкрадені війною мрії і плани, вкрадені війною почуття та емоції, вкрадені війною ніжність і лагідність. Тільки робота... Вірніші, не просто робота. Це робота заради майбутніх мрій під мирним небом. Ніхто на війні не хоче бути заради самої війни. Усі тут, на війні – заради майбутнього миру для дітей, рідних, дорогих.

«Ну що там?»

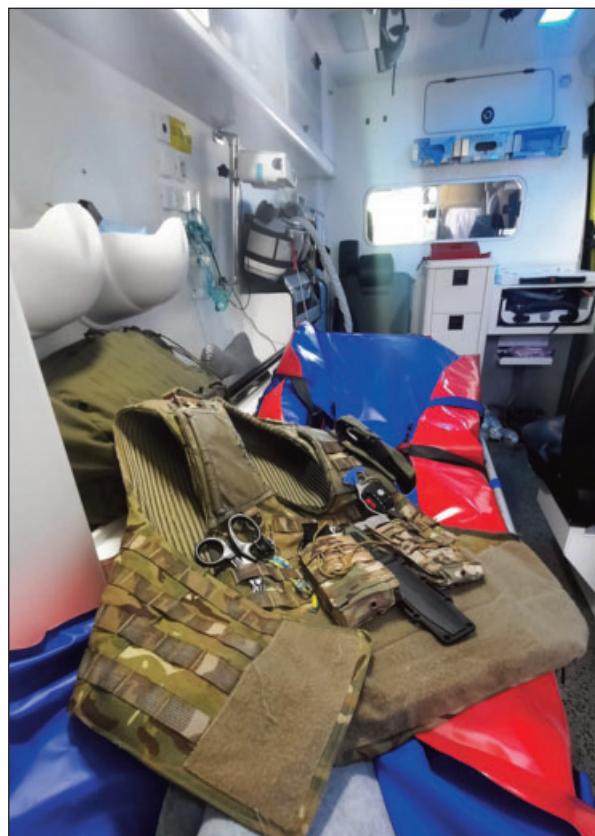
Тут не індійський екшн і не голлівудський бойовик, де один перемагає цілий батальйон. Проте по кількості вибухів, звук яких доноситься вітер з поля бою, за кількістю вибухової сили та інтенсивності – це жорстока кровопролитна війна, яку тільки могли уявити автори історичних повістей чи романів.

«Ну що там?»

Друзі, тут війна. Чим більше її бачиш, тим менше хочеш про неї говорити. Та й про що говорити? Про відірвані та поштовпані кінцівки? Про посічені й пробиті ноги? Про малесенькі осколки, які вбивають мозок, коли серце ще б'ється? Про вік бійців від 20 до 60 років? Про те, що наші солдати – це найкращі сини, брати, чоловіки, друзини, батьки, дідуся?..

Чи хоче читач про це читати і чути?

Легше й смачніше дулі крутити один одному з політичних і церковних питань. Де не висять над головою орлани, зали і ланцети, дуже легко розгорнути словесно-жестові баталії.

Не дивуйтеся тому, що ветерани мовчать у відповідь на запитання «що там?». Вони теж можуть спитати: «Що там у вас?».

Про що розкажемо? Про те, що знову хабарі, знову «ти не розумієш, це світова змова», що «пора щось думати», що «без світла незручно», що «унітази не так працюють», що «місцевий священик не такий як треба»...

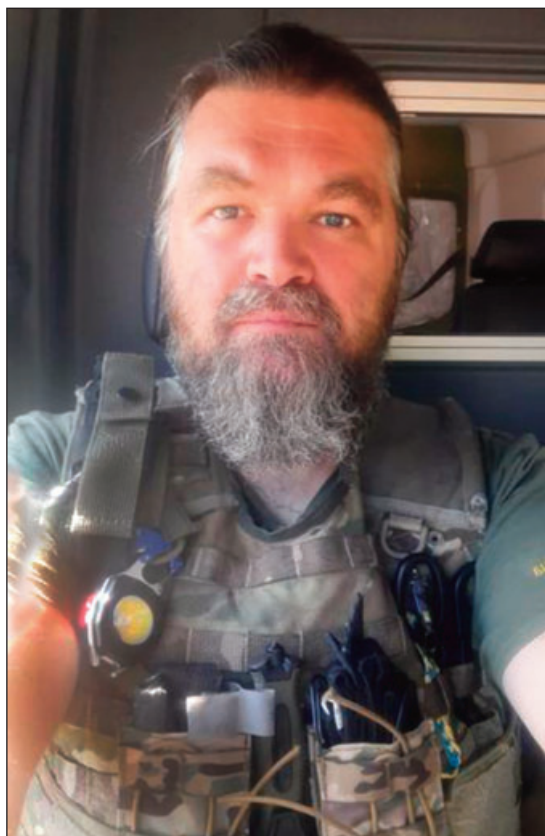
Виходить, що чим довше на фронті, тим більше як лнує в пісні «є про що поговорити»...

Поранені прибувають в тиші і майже мовчки. Первинна допомога вже знеболіла. Тому поступають на операційні столи стабілізаційного пункту досить тихо, без больових криків... Ще в більшій злагодженій тиші починає працювати команда хірургів, анестезіологів, фельдшерів, санітарів. З операційних кімнат линуть лише тихі, тверді, впевнені голоси, які звучать по-батьківськи, по-материнськи, по-братськи:

– Як звати? Сім'я є? Дружина є? Не переживай – будуть... Разраз, потерпи... Де болить...

Розгорнуті запитання/відповіді необхідні для визначення стану свідомості. Тому вкрай необхідно ставити найчутливіше питання про найрідніше.

...Вони прибувають вночі. Росіяни полюють за евакуаційними екіпажами. Тому евакуація поранених та й взагалі прифронтова логістика відбувається «по-сірому», або «по-темному». Та ворог, вполювавши пораненого чи загиблого, не зводить з нього очей, очікуючи, що за ним придуть свої. Тоді починає відкривати «вогонь» дронами та мінометами. Вижити тут – ми-

стецтво, порятувати та евакуювати – майстерність і подвиг.

Ще одна причина тиші прибулих на медевакуацію – це втрата побратима. Зі слів поранених, буває так, що скид з БПЛА майже не чути, проте вибухівка з шрапнеллю пронизує всі відкриті ділянки тіла. «Дивом», «випадковістю», «інтуїтивно» вдається відскачити від боеприпасу, що надає. Від таких скидів розриваються каски, але голови залишаються цілими. Скинута граната вражає або й ламає кінцівки...

Вночі поранений боець з осколком в нозі на плечах приніс до своїх укриттів ще більш пораненого товариша. Здавалось би, чим не причина для радості: сам живий, побратиму допоміг. Але ця радість пронизана літрами поту та патьоками крові, бо навіть стомленість на відкритій місцевості, в повній амуніції, з другом на плечах – це важко, і це неймовірний подвиг! Та солдат цей без прояву радості, в безсиллі й приглушено розповідає, що інший, старший за віком побратим не встиг відскочити від скиду, так і лишився в полі.

Тому поранені прибувають тихо. Їх мовчанка за загиблим сильніша за біль металевого осколка в нозі чи руці...

В реанімобілі теж їдемо до госпіталю тихо, вшановуючи німою тишею полеглих. А потім поранений огортається в теплі спогади останньої відпустки, коли без попередження, сюрпризом, приїздив до батька на день народження. Такі спогади тепліші за термоковдру, працюють ефективніше за знеболювальне... Проте за кілька секунд знову тиша – в пам'ять за загиб-

лими. Бо евакуювати тіла полеглих – це справжня максимально безпечна операція.

Вони прибувають тихо, а от виїжджають на госпіталь після стабілізації зі словами вдячності. Дійсно, заклеєна легена, обмотані й промиті рани, зупинені кровотечі, поранений зафіксований на каталці, проте збирається з силами й промовляє до лікарів: «Хлопці, дякую вам». І у відповідь хірурги, анестезіологи, санітари чи не одногласно відповідають бійцю: «Це ми вам дякуємо! Одужуйте. Все буде добре». Ці секундні миті гідні кінематографічної драматургії. Та це не кіношна гра професійних акторів, це щиро-серднн взаємоповага і взаємодячність.

Вони прибувають тихо... Інколи в тиші їх виносять – поранення несумісні з життям... За цими короткими словами зі скупю чоловічою сльозою ховається справжній подвиг багатьох: винести на руках з-під обстрілу, під дронами, залетіти автомобілем на поле бою, довести до стабпункту, максимально довго і якісно проводити реанімаційні заходи, «качати» серце і легені... Проте поранення несумісні з життям... У тиші санітари перекладають полеглого в спеціальний білий пакет і в тиші виносять до машини... Місія «На щиті» доправити героя додому. Вдома його чекають сльози невинуватих надій та почуттів рідних, вдома чекає розпач несправедливості самої смерті. Та сильніше в такий момент звучить питання: «Чи ми, живі, виправдали сподівання цього полеглого героя?». Вірю, що він загинув з впевненістю незрадливої любові своєї родини, з

впевненістю, що його побратими під обстрілом зроблять усе можливе і більше. Він поліг з впевненістю справедливості свого подвигу – захисту рідної Батьківщини...

Вражають друзі-побратими. Так, інколи до стабпункту бійця супроводжують не тільки медики, а й найближчі побратими. Їх теж оглянуть, поміряють тиск, адже під обстрілом чи під прильотами вони були разом. Якби ви бачили, як вони переживають за своїх, особливо молодших за віком... Самі втомлені, зневоджені, обстріляні, але з трепетом й ковтка води не п'ють, допоки їх товариша не стабілізують і в реанімобіль не завантажуть. Їх мовчанка, їх переживання – це не прояв стресу, це інше, це своєрідна мовчазна молитва: Господи, збережи! А ми в цей час беремо на руки і вносимо пораненого до спеціалізованого авто та з обережністю (хоча й на швидкостях) летимо до госпіталю...

Вражають і друзі-священники, котрі з гостинцями, долаючи тисячі кілометрів, постійно провідують своїх воїнів-прихожан. А разом і мене провідували, передаючи смаколики і теплі дружні обійми від усіх.

Ледь не забув. Дав Бог тепле літо, яскраве літнє сонечко... +37 в тіні, в амуніції, бронежилетах, шоломах... Загалом, вся радість жаркої погоди на повну... В таких умовах швидко навчаєшся не нарікати ані на погоду, ані на обставини. Твоя мета – жити!

А ще я починаю не любити крайній чергування. Населений пункт атакований frv-дроном... Війна не буває далекою. І ця смертоносна дзичка літає не під звуки музичних треків, як в Інтернеті можемо спостерігати. Дрон шумний, його чути, але швидкість прольоту і непередбачуваність атаки залишають дуже неприємний присмак. Вибухнуло, вірніше, «палькнуло», чи «лякнуло» – і чорний клубочок диму здійнявся на сусідній вулиці...

Сьогодні знімаю пітний бронежилет та їду додому, щоб там одягнути підрысник і продовжити своє давно обране служіння. Іду додому, щоб там від «обстріляних» у важких інтернет-боях і анонімних коментарях хлопчиків у накрохмалених сорочечках слухати про те, як я неправильно живу, молюсь, проповідую, називаюсь...

Беру з собою спогади і молитви за тих, з ким судилося прожити цей невеликий період і розділити важливі й тривожні миті.

Одужуйте, хлопці і дівчатка! Дякую за нічні розмови дорогою в госпіталь.

Низький уклін військовим медикам і волонтерам! Дякую сім'ї та родині за підтримку. Дякую ректору КДАіС архієп. Сильвестру Стойчеву за благословіння.

Честь нашим захисникам!

Сергій ЮЩИК,
волонтер, настоятель
Афганського храму,
проректор Київської
духовної академії і семінарії.

Пам'ять

ЗАВЖДИ В СЕРЦЯХ ЗЕМЛЯКІВ

Під час Кунарської операції у 1980 році загинув наш земляк Юрій Римарчук, і пам'ять знову і знову повертає нас в ті буремні роки.

ГОЛОВА РОО УСВА Сергій Зінич, голова Демидівської організації УСВА Віктор Корінь, заступник голови РОО УСВА Леонід Горошук, член правління Віктор Якимчук відвідали маму загиблого в Афганістані Раїсу Григорівну Римарчук.

Під час зустрічі Сергій Зінич поспілкувався з Раїсою Григорівною, поділилися спогадами про ті часи. Безпосередній учасник тих подій, заступник голови РОО УСВА Леонід Горошук розповів про останні хвилини життя Юрія, бо саме він був свідком тих хвилин і після загибелі нашого земляка виносив його тіло.

Після зустрічі всі відвідали могилу загиблого побратима,

вшанували його пам'ять хвилиною мовчання і поклали квіти.

Голова Демидівської районної організації УСВА, він же голова Боремельської територіальної громади Віктор Корінь поділився досвідом роботи з надання допомоги сім'ям загиблих не тільки в тій війні, а й в сучасній жахливій війні.

Як і колись в далекі 80-і, прощаючись з нашими загиблими побратимами, ми обіцяли не забувати про їхніх рідних і близьких, так і сьогодні ми кажемо: «Ніхто не забутий, ніщо не забуте». І пам'ять про них буде завжди в наших серцях.

Прес-служба РОО УСВА.

В АФГАНСЬКУ РОДИНУ ЗНОВУ ПРИЙШЛА БІДА

Сумну звістку отримала родина нашого полеглого в Афганістані побратима з Тернопільщини: на фронті загинув його син Микола Погорілий. Невимовний біль, як пережити таке горе його матері Софії Володимирівні, яка втратила чоловіка на війні в Афганістані, а тепер ще й сина на війні з російськими окупантами.

4 ВЕРЕСНЯ під час виконання бойового завдання внаслідок артилерійського обстрілу противника по вогневих позиціях артилерійського взводу поблизу населеного пункту Погребки Суджанського району Курської області загинув тернопільчанин військовослужбовець 44-ї окремої артилерійської бригади імені гетьмана Данила Апостола старший солдат Погорілий Микола Ігорович.

Народився Микола Погорілий 24 січня 1985 року в сім'ї військовослужбовців, його батько – командир артилерійського дивізіону майор Ігор Погорілий брав участь у бойових діях в Афганістані, 24 червня 1986 року загинув під час проведення бойової операції.

З юних років Микола серйозно займався кікбоксингом, був активним учасником пластунського руху. Здобув освіту юриста, працював юристом фінансового управління Тернопільської облдержадміністрації та заступником начальника відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України у Тернополі.

Військовим став у 2018 році, брав участь у бойових діях в АТО, вдруге підписав контракт на проходження військової

служби напередодні широкомасштабного вторгнення російського агресора в січні 2022 року з 44-ю окремою артилерійською бригадою.

Військовослужбовець Микола Погорілий виконував бойові завдання на всіх напрямках бойових дій в складі 44-ї окремої артбригади на посаді оператора-геодезиста самохідного артилерійського взводу самохідного артилерійського дивізіону.

Він надзвичайно любив Україну і тому не вагаючись пішов захищати її суверенітет і територіальну цілісність, віддавши за це найцінніше – своє життя. Похоронили мужнього воїна з військовими почесними 8 вересня на Алеї героїв Микулинського кладовища у Тернополі.

Господи, дай сили і витримки його матері Софії Володимирівні, сім'ї та сестрі Зоряні пережити біль втрати.

Правління Тернопільської обласної Співки ветеранів Афганістану висловлює щирі співчуття родині полеглого героя, близьким, друзям та бойовим побратимам.

Світла пам'ять та царство небесне полеглому захиснику України.

Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної
організації УСВА.

Передплата

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Співки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організації УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передуює передплатному.

Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість без урахування приймання передплати складає:
на місяць – 14 грн, на три місяці – 42 грн.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою. ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

НЕ ЗАБУДЕМО ПОЛЕГЛИХ ГЕРОЇВ

У селі Орлинцях Шевченківського району на Хмельниччині провели захід «Наша пам'ять жива», який розпочався у сільському клубі. Сюди прийшли представники влади, односельчани, завітали і ветерани війни в Афганістані.

ХВИЛИНОЮ мовчання присутні вшанували пам'ять героїв, які віддали своє життя за свободу та незалежність України. Серед них і мешканець села Дмитро Васишин – син воїна-«афганця» Віктора Васишина, який брав участь у бойових діях в Афганістані і помер.

Шану віддали й воїну-«афганцю» Сергію Зайчуку, який поліг на полі бою у далекому Афганістані.

Побратими із Співки ветеранів Афганістану бережуть пам'ять про своїх товаришів. Присутні на заході поклали квіти до могил героїв.

Після цього відбулися спортивні змагання. Учасники та переможці отримали у нагороду спортивний інвентар, шкільне приладдя та солодкі подарунки від Співки ветеранів Афганістану. Подарунки вручили Микола Леончук, Петро Струтинський, Валерій Лук'ячук, Віктор Чорноус.

Олена МЕЛЬНИК,
завідувачка клубу
села Орлинець.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ

Ідентифікатор медіа
R30-03455.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНСЬКА СПІВКА ВЕТЕРАНІВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 1015.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

